KULTUR STYRELSEN

FREDNINGSVÆRDIER

GRØNNEGADE 11, PRÆSTØ

VORDINGBORG KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	16.02.2011
Besigtiget af:	Maria Wedel Gjelstrup
Journalnummer:	2011-7.82.07/390-0001
Kommune:	Vordingborg Kommune
Adresse:	Grønnegade 11, 4720 Præstø
Betegnelse:	Grønnegade 11, Præstø
Fredningsår:	1982
Omfang:	*Forhuset (1855) og de to sidehuse (det østlige 1855, det vestlige 1871)*

BYGNINGSBESKRIVELSE

Forhuset er beliggende i Grønnegade, som den sidste bygning i husrække, med en fritliggende gavl ind mod byens torv. Bagsiden har tre sidehuse, der danner et gårdrum sammen med forhuset.

Forhuset er opført i bindingsværk, pudset og gulkalket over en brunmalet granitsokkel. Muren er afsluttet af en hvid gesims trukket i puds, og taget er et heltag med vingetegl og to skorstenspiber. Facaden prydes af en bred, tofløjet fyldingsdør med udsmykket parti omkring samt korspostvinduer med profilerede sålbænke. Vinduesrammerne er hvide, mens karme, sålbænke og døre er brunmalede. Østgavlen er stænkpudset og har langs taget en enkelt gesims. I gavlen sidder fire torammede vinduer, de to nederste lig facadens vinduer, mens de to øverst er nyere. Gavlen er sammenbygget med sidehusets mur. Bagsiden er omsat i grundmur over en sort sokkel. Muren er gulkalket og afsluttet af en hvid, muret gesims. Her er tre ældre, hvidmalede, torammede vinduer og en ny, mørkebrun, tofløjet port af skiftevis lodrette trælister og glas.
Indvendigt fungere portrummet som en gennemgående entré, og herfra er adgang til forhusets to dele, som hver er forbundet til et sidehus. Fra entréen er ligeledes adgang til første sal, der er indrettet med mindre værelser og et uudnyttet loftsrum. Flere rum har trægulv, pudsede lofter og ældre døre, men ellers rummer bygningerne mange nyere samt nyere køkken og bad. Under den vestligste del af forhuset findes en mindre kælder.

De to sidehuse er meget ens. Det vestlige sidehus er grundmuret med en nordgavl af kridtsten, et halvtag af vingetegl og en stor muret skorsten i tagfladen. Det østlige sidehus er grundmuret med en nordgavl i bindingsværk og et halvtag beklædt med eternit. Over en sort sokkel er begge sidehuse gulkalket som forhuset. Der er ældre, hvide vinduer, to ældre revledøre og to nyere døre, som er udført lig forhusets port mod gården. Det vestlige sidehus er indrettet til beboelse og udhus, det østlige sidehus er indrettet til køkken.

I forlængelse af det østre sidehus ligger et nyere, mindre sidehus i gulkalket mur med teglhængt halvtag. I haven findes endvidere et mindre skur - det tidligere das. Begge bygninger er uden for fredningen, og er derfor ikke nærmere beskrevet.

BYGNINGSHISTORIE

Denne grund blev først bebygget i 1855. Bygherren var snedkermester J.F.E. Johansen, der indrettede en bolig i huset, mens hans værksted og udstillingsbygning blev opført over for i Grønnegade 12. Den østlige sidebygning blev opført samtidig med forhuset, mens det vestlige sidehus først blev opført i 1871.

De tre nyere døre mod haven, af brunmalede lister og glas, er tegnet af en tidligere ejer, som var arkitekt.

KILDER

Gamle huse i Præstø, Fredningsstyrelsen og Præstø Kommune, 1979

MILJØMÆSSIG VÆRDI

De miljømæssige værdier for forhuset knyttes til den centrale beliggenhed i byen og sammenhængen med Torvet, hvorfra bygningen virker markant ved den frie gavl mod øst. Gadens og Torvets belægning af både brosten og pigsten giver en autentisk atmosfære, og samler de mange omkringliggende byhuse til et homogent og traditionelt miljø.

Baggården står i kontrast til det større åbne rum omkring Torvet. Gårdrummet afgrænses af de to sidehuse, og der dannes et intimt, lukket og fredfyldt uderum, som åbner sig mod nord med udsigt over fjorden. Haven strækker sig ned mod havnen, og de mange små bygninger, som komplekset består af, ender med et lille lysthus på kanten af haven, der indskriver sig i en større miljømæssig værdi, hvor næsten alle grunde ned til fjorden har et lignende lysthus.

KULTURHISTORISK VÆRDI

Bygningernes kulturhistoriske værdier knytter sig til deres oprindelige funktion bolig for byens snedker. Dette giver sig til udtryk i facaden md vinduernes profilerede sålbænke af træ.

De mange sidehuse i gården danner en værdi ved deres sammenhæng og størrelse, der gør det muligt at aflæse deres

tidligere funktion som udhuse, der var klassisk for et byhus i 1800-tallet.

Indvendigt ses også flere snedkerdetaljer som brystningspaneler og ældre døre med originale bukkehornsbeslag. Den oprindelige plan med det gennemgående portrum, der forbinder gaden med gårdrummet er ligeledes bevaret, og vidner om behovet for at kunne transportere materialer fra gaden til værkstederne i gården.

ARKITEKTONISK VÆRDI

De arkitektoniske værdier tillægges primært facadens proportionering og detaljer, herunder sålbænkenes profilering, gesimsen og de ældre klassicistiske vinduer, samt den brede port, der spænder fra sokkel til gesims. Porten er flankeret af halvsøjler i komposit orden, med fremtrædende voluter, der afsluttes med en profileret fordakning. Selve porten er tofløjet og er forfinet ved diamantfyldinger. Dør og indfatning er brunmalet med fyldinger der er malet i en lysere brun farve, så de træder frem.

Af nyere arkitektoniske værdier kan nævnes køkkenet i den vestlige del, der har en gennemgående stil fra 1970'erne med et snedkerkøkken med hvide forrammer samt låger og lister udført i lakeret træ.

BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

I bygningernes ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til facaden med den høje sokkel, gesimsen og det ubrudte tag. Tillige ved de ældre vinduer og den store port til gaden, samt de ældre revleporte i sidehusene. Hertil kommer den generelle farvesammensætning og materialeholdning på alle tre bygninger.

I bygningernes indre knytter de bærende fredningsværdier sig til det gennemgående portrum med porte i begge ender, samt til de bevarede materialer og detaljer, herunder brystningspaneler, gerichter, fyldningsdøre, greb og bukkehornsbeslag.

ANBEFALINGER

Det anbefales:
- at de tre nyere, brune døre af trælister og glas udskiftes, da de ikke harmonerer med bygningens øvrige arkitektoniske og stilmæssige udtryk.
- at stænkpudsen på forhuset ændres til glat puds.